

בלבבי משבן אבנה

שו"ת - הקושי המצוי בהשבת דברים מהמוח אל הלב - עמוד ג'

תורת הרמז פרשת מטות

בגמ' חגיגה, 'היתר נדרים פורחים באויר'. והענין. ששורש נדר בתבונה, והוא כגדר יסוד הרוח, ולכך פורח באויר והבן. **ענין** יום שכולל ב' בחינות, לילה וגם יום, הסתר וגילוי. תחילה דרגת הלילה, דמתחיל מהסתר אח"כ גילוי.

'התר נדרים'. לשון היתר, הפוכו איסור וקשר. והענין שאיסור הוה כמניעה, וקושרם בחבל. ויש חספוס במקום הקשר דאינו חלק. ומשם מתירו.

'זה הדבר'. (ב,ב) וברש"י כל הנביאים נתנבאו בכה מוסיף עליהם משה שנתנבא בזה הדבר'. הנה כה בגימ' עם זה, גימ' הבל. כידוע שורשו של משה, בהבל.

הדיוט גימ' דל, רמז שדל מן החכמה. מומחה, שורש מומחה, גימ' צד. בחינת מלכות. הענין, כל אדם בכח הוא חכם, דהחכמה מונחת בלב בנ"א, כמ"ש רמח"ל בדרך עץ החיים. ורק נצרך להוציא מכח אל הפועל. וזו בחינת מומחה שהוציא כוחו לפועל, בחינת מלכות.

בעל ואב מתירים נדרה בלשון הפרה, והחכם בלשון התרה. והענין. אומרים בפורים 'ויפר מחשבות ערומים'. נמצא שלשון הפרה שייך על מחשבה. אבא בחינת חכמה, מחשבה כנודע. וכח בעל מכח אב כמבואר דין נתרוקנה וכד'. ולכך שייך לשון הפרה. דהיא בחינת מחשבה. משא"כ חכם או ג' הדיוטות, שהוא כח ב"ד, בחינת היתר.

ככל היוצא מפיו יעשה'. (א,ב) פה בחינת מלכות, יצא שורש צא, בחינת מלכות. שלוב הויה ואדנות כנודע. יעשה, מלכות כנודע, עולם העשיה.

נקם (א,ב) נקם גימ' קץ. באחרית הימים תתקיים נקמת

'זה הדבר אשר צוה ה"'. (ב,ב) וברש"י, 'הנביאים נתנבאו בכה אמר ה', מוסיף עליהם משה נתנבא בלשון זה הדבר'. ענין שדייקא בפרשה זו הוזכרה מדרגת משה. דמשה זכה למ"ט שערי בינה, ונדר בחינת בינה. וזו מדרגתו. ולכך לא נאמר שהקב"ה צוה פרשה זו למשה, כמו שהקשו. דכאן בחינת משה דברה מעצמה, בחינת בינה. וצ"ב.

'לא יחל דברו'. (א,ב) וברשב"ם, 'לשון לא ימתין ויחכה, לשון יחל אל ה', וכן לשון חלול'. לפי הדרש הענין, כל חול בחינת רשימו, צמצום. שמקוה ומייחל לקו שיכנס בו, כמ"ש רמח"ל. ולכך לשון חולין, מיחל.

'היתר נדרים פורחין באויר, ואין להם על מה שיסמוכו'. ענין שהיתר נאמר בהעלם. כי נדר בחינת בינה, עלמא דאתכסיא. ולכך גם ההיתר בכיסוי, בחינת העלם. ועוד, אויר בחינת רוח מד' יסודות, ארמ"ע כנגד אבי"ע, ורוח כנגד בינה.

'כל היוצא מפיו יעשה'. (א,ב) רמז פיו בחינת מלכות, ולכך יעשה, בחי' מלכות עולם העשיה.

ג' לשונות, שבועה נדר איסר. ר"ת שנא. הענין. כל שבועה או נדר, בחינת פרישות, בחינת שנא.

'זה הדבר'. (ב,ב) וברש"י, 'כל הנבאים נתנבאו בכה אמר ה', מוסיף עליהם משה בזה הדבר'. והענין שבהר סיני היו בבחינת רואים את הקולות ושומעים את הנראה. והוא ענין שהראיה רוחנית. ואח"כ ירדו בחטא העגל. אולם משה לא היה שם, ונשאר בבחינתו. ולכך בחינת זה', כמצביע בידו, בחינת אספקלריא המאירה, שאצלו עולם הבא בבחינת עולם ה'זה'.

תקון משה לסלק את שכנגדו. וכשגומר פעולה זאת, נגמר תיקונו. ולכך 'אחר תאסף אל עמך'.

[ירש. נותן נקרא י', מקבל ה', ונעשים חד. אולם הכא שהנותן מת, נמצא שלא נתחבר עם המקבל, נמצא שכשהנותן חי, אינו מפסיד מה שנתן, כיון שנעשה חד עם המקבל. אבל כאן שמת מפסיד. י - רש, י' נותן, נעשה רש.]

'חכם מתיר את הנדר'. שורש של המילה היתר, מותר, תר. גימ' קשר. שהוא היפך של היתר.

נדר, נ' דר. כ"כ בשערי אורה. הענין. שער הנ' בבינה, הוא עומק הלב, הרצון הפנימי ביותר. ונקודה זו שורשה בכתר בחינת רצון. אלא שהגילוי שלו בלב. ולכך בחינת נדר שמעלה לכתר שהוא למעלה מבחינת השגה ותפיסה, ולכך החפץ נאסר, והבן מאד. ולכך תמצא שעיקר שם אקיה הוא בכתר, ופעמים כתוב שהוא בבינה. והענין, שעיקרו בכתר אולם בבחינת שער הנ', שהוא גילוי הכתר, שייך ג"כ שם זה.

הקב"ה מאת האומות. ולכך זה היה סוף תפקיד משרע"ה, נקמת מדין.

ענין 'כל הנודר כאילו בנה במה. והמקיימו כאילו הקריב עליו קרבן'. קרבן לשון קרוב. וזה ענין מזבח. ובנדר ושבועה נאמר 'ובו תדבק ובשמו תשבע'. ובחינת נודר במלך עצמו או בחייו. ולכך היא בחינת דבקות בבורא ית"ש. ולכך דומה בזה לבונה במה, במה שרוצה להתקרב להקב"ה. אך מתקרב בדרך שאינה ראויה כלל.

אב או בעל מפירים נדרים או שבועה. הענין. שבועה במלכות, נדר בבינה. מ"מ שניהם בחינת נוק'. ולכך דוכ', הן אב והן בעל, הם שולטים על הנוק'.

'ככל היוצא מפיו יעשה'. (א, ב). חלוק נדר משבועה, דנדר איסור חפצא, אולם שבועה האיסור רק מפני אמירתו. ככל היוצא מפיו יעשה. הענין, שבועה בחינת מלכות, ומלכות בחינת דבור, והפוגם בדיבור פוגם במלכות.

'נקם נקמת בני', וכו' אחר תאסף אל עמך'. (לא, ב) הענין. מדין ובלעם כנגד משה. והוא גרם לחטא. ועיקר

פרשת מסעי

רוצחים. וטעם הדבר נראה לפי מש"כ האריז"ל בפרשה זו, טעם שדוקא נשאר ב' שבטים ומחצה בעבר הירדן. וכתב מפני שמלכות דאצילות מתפשטת למטה בבריאה, ונשאר ב' ספירות ומחצה שאינם מוקפים ע"י. ולכך נראה, כיון שאינם מוקפים במלכות, שהיא בחינת שמירה. לכך יש שם רוצחים.

'ויעל אהרן וכו' וימת שם וכו' בחדש החמישי'. (לג, לח) נקרא חדש אב. בחינת חכמה נקרא אבא, ואהרן כ"ג בחינת חכמה אבא. ומת באחד לחדש, בחינת ראשית, שהוא היה ראש לכל הכה"ג.

אמרו בגמ' שנצרך ג' ערי מקלט בעבר הירדן אע"פ שהיו שם רק שנים ומחצה שבטים. מפני ששכיחי

צורת אדם

יום שני יג' אלול תשפ"ד
רח' הרב בלוי 33 ירושלים

20:30

בנושא מצה

שאלות ותשובות

הקושי המצוי בהשבת דברים מהמוח אל הלב

תשובה: [הכי קשה להשיגה כי אמנם מחד האור פשוט, אבל מאידך] הכלים [של רוב בני האדם] לא פשוטים. לפיכך, כמו שהוזכר, על האדם לילך לדברים שפשוטים אצלו, ושוב נדגיש: לפשוט שפשוט אצלו. ומידי פעם להתבונן מעט מזעיר אף בדברים גבוהים ממדרגתו, וזה מקיף רחוק. אולם עיקר עבודה על מה שפשוט, והוא כבר מדרגת "פנימי", ולהרחיבו מעט, שזהו המקיף הקרוב ביותר, וזהו עבודת הפשוט, והרחבת הפשוט. ומעט מזעיר יש להשתמש אף במקיף הרחוק, ולרוב בני האדם אין עוד מלבדו זהו מקיף רחוק.

השאלות הללו יכולות לחזור אצל כל אדם, בכל מדרגה שלא תהיה, והעצה לצאת מכל השאלות הללו היא, לעולם לחזור לפשיטות המושגת, כל אחד לפי ערכו. יש אדם שלא מצליח לקלוט את ה'אין עוד מלבדו כפשוטו', ובשבילו זה לא פשוט, עבורו זהו הדבר המורכב ביותר שיכול להיות.

צריך להבין, על זה בנוי כל יסוד העבודה, אם לא פועלים בצורה זו, בונים 'מגדל הפורח באויר'. הכל צריך להיות בנוי על מה שפשוט. אנו מנסים לחזור על יסוד הזה כל פעם מזוויות אחרות, כי אנו שומעים כל כך הרבה שאלות, וכל כך הרבה בלבולים. אם היה דבר אחד ברור לבני אדם: עובדים במוח על מה שפשוט, ומרחיבים כל פעם מעט את הפשוט, וללב משיבים רק את הפשוט במוח, תשעים אחוז מהשאלות - היו נופלות. אלא מה, כל הזמן מנסים לקפוץ שתי מדרגות, או ללכת מראש ל'לא פשוט', ואזי מתחילים כל הקשיים.

אם האדם היה מרחיב מעט את הפשוט, הסיכוי ליפול משם הוא מאוד מאוד נמוך. כמובן שעל הכל צריך תפילה וסייעתא דשמיא, אבל מעיקרא הסיכון שהוא יפול משם הוא מאוד נמוך.

זה כל סוד העבודה, אלא שקשה לאדם להסכים לקבל את הפשוט שיש לו, הוא מיד רוצה יותר מזה, במילים אחרות: 'זו גאוה'. אך כאשר האדם יסכים לקבל את הפשוט שיש לו, ומשם להתקדם, זו הדרך לכו בה למעשה - כל אחד בפשוט שלו!

[נערך משורת ששאל בסוף שיעור צורת אדם 013 צוואר]

שאלה: האם האדם יכול לעבוד להשיב מהמוח אל הלב דבר שהוא לא משיג כל כך, דבר שהוא בגדר אור מקיף אצלו?

תשובה: שאלה זו ברורה ויסודית מאוד, ונגדיר תשובה מאוד מאוד ברורה.

כל דבר שהאדם רוצה לעבוד איתו ב"וידעת היום והשבות אל לבבך", עליו לקחת רק את הדברים שהם פשוטים אצלו. נדגיש את הלשון: **רק דברים שהם פשוטים אצלו**. כל דבר שהוא לא פשוט אצלו, הוא עדיין לא במדרגה להשיב אותו אל הלב.

לכל אחד מאתנו יש את החלקים הפשוטים, ויש את החלקים המורכבים יותר, ויש את החלקים שאנו לא מבינים. כאשר האדם רוצה ללכת בנפלאות וגדולות, הוא מנסה להעתיק מהמוח אל הלב דברים מופלגים שהוא עצמו משיג אותם חלקית, או כמעט לא משיג אותם. ביחס לנידון זה, רוב הטעויות של בני אדם נובעים מזה שהם מנסים להעתיק מהמוח אל הלב דברים שהמוח עדיין לא פשוט בהם.

לפיכך, הצורה הנכונה והאמיתית למעשה היא כך: לכל אחד ואחד מאתנו יש חלקים שבהם יש לו השגה פשוטה, בפשיטות הגמורה ביותר שיכולה להיות לפי ערכו, במה שיש לו פשיטות של השגה, את אותו דבר הוא צריך לנסות להשיב אל הלב. דבר שהוא איננו פשוט אצלו, הוא לא יכול להשיב לליבו, כי כאשר זה לא פשוט אצלו, בערכו זה עדיין מעורב טוב ורע, ומכח הרע הדבר הזה עדיין לא פשוט אצלו, כי לולי הרע הכל נעשה פשוט (או שזה דבר שמעל שורש נשמתו ולכך אינו משיגו). ואם זה מעורב טוב ורע והוא ישיב אותו לליבו, נמצא שהוא משיב לליבו גם את חלק הרע, ולכן הוא יפגוש את הרע המעורב שבכאן לאחר מכן [בתפיסת לבו].

המשך שאלה: כפי שהרב האריך לבאר בספר שער הנו"ן, בעת זו, מאיר שער הנ' לכולם, ומדרגת שער הנ' בדרגתו העליונה זוהי מדרגת 'אין עוד מלבדו כפשוטו', והרב אמר בתשובה שכעת על כולם לשלב בעבודתם את העבודה על שער הנ' דקדושה, כנגד שער הנ' דטומאה. אך לפי מה שנתבאר כעת, לכאורה מדרגת 'אין עוד מלבדו כפשוטו' זהו המקיף הרחוק ביותר מן האדם [כי זו המדרגה הגבוהה ביותר], ואם כן, לכאורה מדרגה זו הכי קשה להשיגה, כי זה לא פשוט אצל רוב בני האדם, וכיצד אצל כל אחד ואחד שייך לשלבה?

שולחן ערוך

עם ביאור בלבני משכן אבנה

סימן ט' - סעיף ה'

י"א שצריך לעשות הציצית מצבע הטלית, והמדקדקים נוהגין כן. הגה: והאשכנזים אין נוהגים לעשות הציצית אף בבגדים צבועים, ואין לשנות.

בירור הלכה - סעיף ה'

הציציות אינם בצבע הבגד, זה נראה כשני דברים, בגד וציצית שקשורים יחד, אולם אינם נראים כאחד, כי אין דרך לתלות בבגד צבע אחר בסופו. אולם כאשר זהו מצבע הבגד, זה נראה חלק מן הבגד, ודו"ק היטב. ולפ"ז תכלת בציצית שונה מלבן, כי לבן דינו שיהא כחלק מן הבגד עצמו, כנ"ל, אולם תכלת הניתן אף בלבן אינו דין שיהא חלק מן הבגד, אלא דין שיהא "קשור" לבגד תכלת, ודו"ק היטב שיש כאן ב' דינים שונים לגמרי בין לבן לתכלת. ולפ"ז יסוד הנידון, אם עיקר מצות ציצית לבן או תכלת, גדרו האם עיקר המצוה בחלק הנעשה חד עם הבגד או בחלק הנקשר לבגד.

הלכה פסוקה - סעיף ה'

יש נוהגים לעשות הציצית מצבע הטלית. ואם יש בטלית כמה צבעים, אפשר לעשות מאחד מצבעים אלו.

פירוש על דרך הסוד - סעיף ה'

לצר נתבאר לעיל, ששורש התעטפות בטלית, היא "הוי דומה לו", ועליו אמרו שנתעטף הקצ"ה בטלית (שוחר טוב, קד), והיא היתה טלית לצנה, כמ"ס צתולעת יעקב (סוד שעיר המשתלח) וז"ל, סוד טלית לצנה שנתעטף זה הקצ"ה וצרא את העולם, וכתב (דניאל, ז, ט) לצושה כתלג חוור, עכ"ל. ועיין מהרש"א (ר"ה, יז, ע"ב).

וכן בטלית דידן, שורשה טלית לצנה, כמ"ס שער הכוונות (דרוש ציצית, דרוש ב) וז"ל, אור המקיף העליון הנקרא טלית לצנה אורו גדול מאד מאד, והוא מצטל הארת המקיף הפנימי הנקרא ליילית, כדמיון אור הנר לפני השמש דשרגא

והנה בטעם הדבר מדוע יש לעשות הציצית דוקא מצבע הטלית, כתבו התוס' (מנחות, מא, ע"ב, ד"ה אין) וז"ל, ושמא מדרבנן, משום זה אלי ואנוהו, עכ"ל. וביאר בלבוש על אתר, וז"ל, שזהו נוי לבגד כשהציצית מצבע הבגד, עכ"ל. ועוד י"ל שהוא נוי לציצית שהבגד יהא בצבעו. כי אם עיקר המצוה הוא הציצית ולא בגד עם ציצית, א"כ זהו חידוש שיהא זה א-לי ואנוהו על הבגד עצמו. ומ"ש זה א-לי ואנוהו, טלית נאה, היינו שזה נוי לציצית. וכפשוטו היינו שכן יותר "נאה". ובדקות יותר, אם הוא מצבע הבגד, הוא נראה כחלק מן הבגד, ואם אינו מצבע הבגד, נראה כדבר נפרד שאינו שייך לבגד, ולכך כתב הלבוש שזהו נוי ל"בגד", ודו"ק.

אולם הרמב"ם (ציצית, פ"ב, ה"ח) כתב וז"ל, טלית שהיא כולה אדומה או ירוקה או משאר צבעונים, עושה חוטי לבן שלא כעין צבעה, אם ירוקה ירוקין, ואם אדומה אדומין, עכ"ל. והטעם מפני שס"ל שבעי אף הצבע מין כנף, כמ"ש הראב"ד שם ועוד מפרשים.

ובביאור דברי הרמב"ם נראה, דהנה יש להתבונן, האם גדר מצות ציצית שיהא בבגדו ציצית, או שגדר המצוה שחלק מן הבגד צריך שיהא הציצית. והנה לצד הראשון, אין חיבור עצמי בין הבגד לציצית, אלא שצוותה תורה לקושרם יחד. אולם לצד השני, יש חיבור עצמי בין הציצית לבגד, כי זהו גדר המצוה שחלק מן הבגד יהא ציצית, ולצד זה אין הקשירה רק בגדר קשירה גרידא, אלא שע"י הקשירה נעשה הציצית חלק גמור מן הבגד.

ולפי הצד השני נראה לחדד את דברי הרמב"ם, כי כאשר

למעלה הם שחורות, ואלו השערות נכללין בטלית למטה והם מתלכדים, לפי שלמעלה החסדים הם מכוסים, וכשירדני מהחזה ולמטה, מתגלים החסדים, ונמתקים הדינין, ומתצלנין חוטי הציצית וכו', ומטעם זה אנו לוקחים הציצית צידים ומשימין אותם נגד הלכ, כי משם מתגלים החסדים וממתקים השערות, עכ"ל, ועיי"ש (ובשער הכוונות, דרושי הציצית, דרוש ד) שהתכלת הם ממוחין חכמה דאמא, שתחלה היה צינה דאצא, וצקוד סוף מעשה צמחצבה תחלה, סוף מעשה תכלית (תכלית - תחלה, כבר חושב בתחלה, ששם שורש התכלת).

וזהו עיקר שורש צבע הטלית - לצן. וציצית לצן מקבלת הארת הטלית כנ"ל, ותכלת ממוחין דאצא - חכמה, תכלית. וכל שאר הצבעים אינם עיקר אלא התפשטות. אלא שלעולם גוון הטלית מאיר ציציות כנ"ל, ולכך יש מקום שצבע הטלית יהיה צבע הציציות, והצן.

צטיהרה מאי אהניא ליה וכו', ולכך לא נתגלו אלינו ד' ציציות מלמעלה אלא צסיום הטלית (אור מקיף - לבן) שהוא המקיף הגדול החיצון ממנו המקיפו, עכ"ל.

וכתב צמזודות דוד להרדצ"ז (מצוה קכה) וז"ל, והכיסוי רמו לחכמה עילאה שהיא כיסוי וחופה על עולם הדינין, והוא הטלית שנחטטף צו הקצ"ה, ונקרא טלית לצנה, עכ"ל לענין טלית של חופה. ועיין רמ"ק (פרדס רימונים, שער כג, פרק ט, ערך טלית לבנה).

וכתב צפע"ח (שער הציצית, פ"ה) וז"ל, וכבר ידעת, ששערות של א"א לצנים כעמר נקי, ושל ז"א השערות שחורות כעורב, כמ"ש קוולותיו תלתלים שחורות כעורב, ושל נוק' השערות אדומים כארגמן, וכמ"ש דלת ראשך כארגמן, וכו', והציצית הם רמו לשערות, א"כ ראי שיהיו שחורות וכו'. והשערות

בלבבי - קול התורה מירושלים

תובנות מעוררות מידי שבוע

דעת תבונות

סימן כ"ז - כ"ז

וכאן נכללת ידיעה אחרת, והוא, מה שאמרו ז"ל (חגיגה יג.): "שדי - שאמר לעולמו די"; ושהשמים היו נמתחים והולכים עד שגער בהם כמו שכתוב במדרש (תנחומא בראשית סוף פרשת מקץ).

מדוע נבראה הבריאה באופן של התפשטות ואח"כ גבול

מבואר כאן שבתחילה צורת הבריאה הייתה באופן של התפשטות, עד שהקב"ה גער בעולמו ואמר לו די - והפסיקה ההתפשטות.

ונשאלת השאלה, מדוע זו הייתה צורת הבריאה בתחילתה, הרי אם הקב"ה רוצה שהבריאה תהיה גבולית וחסרה, מתחילה הוא היה צריך לבוראה באופן שהוא רוצה. מדוע נצרך לברוא את הבריאה מתחילה באופן שהיא מתפשטת בלי גבול, ולאחר מכן לגעור בעולמו ולומר לו די?

גערת ה'די' חלה בכל רגע לעכב את השלימות

יש כאן הגדרה עמוקה עד למאוד, לפי מה שנתבאר לעיל.

ב'בכח', הבריאה צריכה להתפשט עד לשלימות הגמורה. ב'פועל', הקב"ה גער בעולמו ואמר לו די. כלומר, מה שגורם לכך שהשלימות היא רק בכח ולא יוצאת לפועל, זוהי הגערה שגער הקב"ה בתחילת הבריאה ואמר לעולמו די. ה'די' הזה, חל תמיד אצל כל אחד מאיתנו ועומד בעינו, והוא תמיד מעכב את הבכח שיצא לפועל. זהו סוד הבריאה הפנימית. בפנימיות הבריאה, ב'בכח' שבה - היא שלימה, ב'פועל' שבה - היא חסרה, והגורם שבהכח לא יצא לפועל, זוהי הגערה של ה'די', שהוא בבחינת "קול גדול ולא יסף" (דברים ה ט) ותירגם אונקלוס: 'ולא פסיק', "לְעוֹלָם ה' דְּבַרְךָ נִצָּב בְּשָׁמַיִם" (תהלים קיט פט), דבר ה' ניצב לעולם עומד וקיים, דבר ה' שגער ואמר 'די', חל בכל רגע ורגע חל אצל כל אחד ואחד מאיתנו, והוא המעכב את השלימות לצאת מהכח לפועל, כמו שנתבאר.

ומהי עבודת האדם? להסיר את גערת ה'די' שמעכבת את השלמות לצאת מהכח לפועל. [וזהו בבחינת 'ידך פשוטה לקבל שבים' (ספרי ואתחנן י, במד"ר יג יח), 'די' ו'יד', הם אותם אותיות בהיפוך. היד מתפשטת, כמו שנאמר אצל בתיה בת פרעה (סוטה יב ע"ב): 'נשתרבה ידה אמות הרבה', שזהו ההיפך של 'די', שהוא גבול ההתפשטות].

והיינו, כי ודאי היה יכול לברוא יותר בריאות ממה שברא, בכמות, והבריות עצמם יותר גדולות ממה שברא, שיהיו יותר גדולות.

שיהיה לאדם במקום חמש אצבעות - שש אצבעות, וכן על זה הדרך, שזהו יותר גדולות בכמות. ובעומק, יותר גדולות באיכותם, כגון שהוא יכל לברוא את הדומם במדרגת צומח, וצומח במדרגת חי, וחי במדרגת מדבר, ומדבר במדרגת ישראל, וישראל מעין אלוה-בפועל. הכל יכל להיבראות.

ואם היה רוצה לברוא בריותיו לפי ערך הפועל, לא היה להם שיעור, כמו שאין שיעור לו וליבלתו. אבל בראם כפי ערך הנפעל, דהיינו ששיער בהם המדה והתכונה הנאותה בהם לפי המכוון בהם. ונמצא, שעב"פ עיכב, כביכול, יבלתו הרבה ובלתי-בעלת-תכלית, שלא תפעל בבריותיו כמו ערכה, ולא תפעל אלא לפי ערך הבריות האלה הנפעלות ממנה.

ואם היה רוצה לברוא בריותיו לפי ערך הפועל, שהרי הפועל הוא שלם בכל מיני שלמויות, לא היה להם שיעור, כי הוא יתברך שמו אין לו גבול וקץ, אין לו מציאות של דבר שמגביל על ידו, וכביכול אם היה פועל כפי חוק טבעו, היו אין סוף נבראים, וגודלם היה אין סוף, כמו שאין שיעור לו וליבלתו. אבל בראם כפי ערך הנפעל, כלומר, שהוא חידש תפיסה שנקראת 'ערך הנפעל', דהיינו ששיער בהם המדה והתכונה הנאותה בהם לפי המכוון בהם. ונמצא, שעב"פ עיכב, כביכול, יבלתו הרבה ובלתי-בעלת-תכלית, שלא תפעל בבריותיו כמו ערכה, ולא תפעל אלא לפי ערך הבריות האלה הנפעלות ממנה.

מודגש כאן שוב לשונו של הרמח"ל: שעב"פ עיכב כביכול, הוא כביכול עיכב, אך זה איננו עיכוב גמור כאדם המעכב דבר אצלו, אלא עיכוב שחל על הדבר לצאת מהכח לפועל, כמו שנתבאר לעיל.

כיצד האדם יכול לשובות כאילו כל מלאכתו עשויה

לפי זה נבין כעת דבר נפלא מאוד.

יש לנו את ששת ימי המעשה, ויש לנו את שבת קודש. עליהם נאמר בפסוק (שמות לא יז): "כִּי שֵׁשֶׁת יָמִים עָשָׂה ה' אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ, וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי שָׁבַת וַיִּנָּפֵשׂ". וידועה דרשת חז"ל (מכילתא דר"י יתרו מסכתא דבחדש ז) דרשו על הפסוק (שם כ ט): "שֵׁשֶׁת יָמִים תַּעֲבֹד, וְעֵשִׂיתָ כָּל מְלֶאכֶתְךָ" - וכי אפשר לו לאדם לעשות "כל" מלאכתו בששת ימים, אלא שבות כאלו "כל" מלאכתך עשויה. ולפי מה שנתבאר, מהיכן יכול לשובות כאילו "כל" מלאכתו עשויה, כי ב'בכח' באמת השלימות קיימת, ובה הוא נדבק בשבת. וזה נקרא (בראשית ב א-ב): "וַיִּכְלֹו הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ וְכָל צְבָאָם, וַיְכַל אֱלֹהִים בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי מְלֶאכֶתוֹ", מלשון היכולת שבדבר, שביכולת שבדבר הוא באמת שלם, אלא שבפועל שבו הוא חסר.

עבודתנו למעשה בשבת קודש - דבקות ב'בכח' השלם

יש כאן עומק נפלא. ששת ימי המעשה הם ה'בפועל', ושם באמת הבריאה חסרה. אך שבת קודש, שהיא בבחינת "וַיִּכְלֹו", היא ביכולת, היא ב'בכח', ושם הבריאה היא שלמה.

נמצא שהיסוד שאומר כאן הרמח"ל, זהו עומק יסוד דברי חז"ל, וזו עבודתנו למעשה בשבת קודש. נדגיש: זו עבודתנו למעשה. בשבת קודש אנו דבוקים בכל יכול שיכל לברוא את הדבר שלם, כמובן, בערך מסוים, כפי השגתנו שלנו, כל אחד לפי ערכו.

ובעומק, זה נקרא שיש לאדם 'נשמה יתירה' בשבת. ידועים דברי רש"י במסכת ביצה (טז ע"א) שענין נשמה יתירה זו היא שיש לאדם לב רחב יותר למאכל ולמשתה. אך בעומק יותר, כמו שמבואר בדברי רבותינו, הגדרת 'נשמה יתירה' היא שהדבר שחסר לו בשבת, הופך להיות שלם. ובלשון יותר מדויקת, ענין נשמה יתירה היא, שהבכח שלא יצא לפועל בששת ימי המעשה, אם הוא זוכה לנשמה יתירה, הוא מכיר ומרגיש את אמיתת

המציאות את הבכח שנמצא פנימה שהוא שלם.

אם כן, תמצית יסוד דברי הרמח"ל שנתבארו כאן, זה לא רק אילו כביכול בורא העולם היה רוצה אזי הבריאה הייתה נבראת באופן אחר, אלא שכך היא נבראה בכח, ולא בפועל, וחידדנו יתר על כן, שעבודתנו בשבת קודש להידבק במדרגה זו של ה'בכח', אשר שם אנו נמצאים במדרגת שבת בעולם הזה.

בשבת דלעתיד לבוא, ה'בפועל' יהפוך להיות שלם. זה נקרא יום שכולו שבת. בעולם שלנו השבת נקראת מעין עולם הבא, מדוע? כי כאן השלימות בשבת היא רק ב'כח', ולא בפועל. אך שבת דלעתיד לבוא עניינה שלימות בפועל - יום שכולו שבת.

כזו אמרה הנשמה: כל זה מוכרח ודאי, כי מן האמונה הוא שא"ל זה יתברך שמו הוא כל יכול בכל פנים, ואי אפשר לשום שום גבול או שיעור ליכולתו כלל. וכך מה שאנו רואים שנברא ממנו בשיעור מיוחד ומוגבל - לא יהיה לפי ערכו ח"ו, אלא לפי מה שגזר רצונו לפעול.

עומק חידוש הרמח"ל – הבריאה שלימה ב'בכח'

דברי הנשמה כאן שמוכרח שהקב"ה יכל לפעול בשלימות, זהו בוודאי מיסודי האמונה הברורים. אך ענין זה שהקב"ה ברא את הבריאה ב'בכח' שלימה, זהו עומק החידוש שנתבאר כאן בדברי הרמח"ל. ויש לנו את האפשרות השלימה להיות דבוקים כאן בעולם ב'בכח' של העולם השלם, כמו שנתבאר.

ישנו משל ידוע, על אותו אדם שאמרו לו שהשאירו לו בירושה 'אוצר', ובתחילה הוא סבר, שהאוצר נמצא מחוץ לביתו, וחיפשו וחיפשו, עד שחשב אולי האוצר אינו נמצא כלל בחוץ, אלא נמצא בביתו, ולבסוף מצאו שם.

כאשר מבינים את הדברים שנתבארו כאן, מבינים שמשל זה הוא עומק הסוד של כל הבריאה כולה. כל שלימות הבריאה כולה היכן היא נמצאת? במעמקים של האדם עצמו, ב'בכח' של האדם עצמו! שם נמצאת שלימותו, ושם עבודתו להוציא את ה'בכח' ל'בפועל', ואזי יתגלה האדם השלם בקדושתו יתברך שמו.

בלבבי - זיכוי הרבים

הדפסה של 500 - נותרו 10 עותקים

הדפסה של 500 - נותרו 30 עותקים

דע את תורתך - חיבור לתורה

פרק ט' - חלק א' - יסורין שבתורה בקומת כח המחשבה

התרופה ליסורין הבאים מהתשוקה להשיג את חלק הזולת

אלא שאם פלוני השיגו, זה מגלה שהדבר הזה הוא בר השגה לנכרא, ולכן אני רוצה להשיגו.

אבל - איפה נקודת ההטעיה כאן? כי לחברי יש לו את גבולותיו שלו, ואני יש לי את גבולותי שלי.

"הן הן גבולות עולם" (לשון הספר היצירה), לכל אחד יש גבולות אחרים. חברי יכול להשיג את הדבר - אבל אני לא יכול להשיג אותו. גם אם אני יותר מוכשר ממנו, וגם אם נשמתי יותר גבוהה ממנו - לעולם אני לא יכול להשיג את חלקו כמו שהוא משיגו.

יש יסוד ברור, שהתחתון לא משיג את העליון. אבל בעור מק, גם העליון לא משיג את התחתון! למה? כי העליון לא יכול לתפוס את הפרטות שיש לתחתון. ולכן העליון לא יכול לתת עצה מעשית בפועל לתחתון, כי הפרטות ששייכת לתחתון צריכה להיות בבחינת 'חכם ומבין מדע' תו'. כל אדם בתוך עולמו צריך להיות חכם ומבין מדעתו, איך להוציא (מהדברים שנאמרו על ידי מי שהוא עליון ממנו) עצה מעשית בפועל.

וזה בעצם עומק היסורין שנמצא בדעת. אלו הם היסורין על מה שאני לא משיג, הן על מה שאני לא משיג את חלקי, והן על מה שאני לא משיג את חלקו של זולתי, והן על מה שאני לא משיג את מה שהוא מעבר להשגת האדם. עומק היסורין מונחים באותו מקום שאני לא משיג. כשאני משיג את מה ששייך לדעתי, אני לא מתייטר, אלא אני מתענג.

אם כן, השלב הראשון של הקושי שנתבאר הוא, כאשר האדם רוצה להשיג את חלקו, והוא מתקשה בו. שם אני עוסק בחלקי, רק יש לי קושיא ואי הבנה, וזה מונע ממני להשיג את חלקי שלי, מחמת העביות שבי.

השלב שני הוא, כאשר האדם רוצה להשיג חלק שאינו שלו, ולהפוך אותו לחלקו. זה נובע בעומק מקנאת סופרים רבים תרבה חכמה.

יתר על כן, יש שלב שלישי, שהאדם רוצה להשיג חלק בתורה שהוא מעבר לנכראים. ועל זה נאמר בעומק 'ברוך שחלק מחכמתו ליראיו', כלומר, הקב"ה נתן להם חלק, ולא נתן להם את הכל. הם לא יכולים לקבל את הכל.

בעומק, כאשר אני רוצה להשיג את חלק חברי, יש בזה שני נקודות של התנגדויות. ההבנה הפשוטה, כמו שחברי משיג - גם אני ישיג. ועל זה נאמר קנאת סופרים תרבה חכמה, אבל גם על זה נאמר חכמת חכמים תסרח.

אבל בעומק יותר, כשאני רוצה להשיג את חלקו של חברי, זה לא מדין חברי, אלא מחמת שאני רואה שהדבר הזה הוא בר השגה בהאי עלמא - ולכן אני רוצה להשיג אותו. בעומק, זה התנוצצות להשיג דבר אין סופי מעבר להשגה. על זה בעומק לא נאמר חכמת חכמים תסרח. כי הסיבה שאני רוצה להשיג את החלק הזה, הוא לא כי חברי השיגו,

1. על אף שהכל כולו מן הכל לעולם, אבל לעולם העליון לא יכול להשיג את הפרטות שבפרטות המונחת בתחתון. הפרטות לא נתפסת אלא לפי הפרטות של מי שנמצא בתוכה. אצל מי שלא נמצא שם, הוא רק יכול לראות את הפרטות הזו "מרחוק", בבחינת "מרחוק ה' נראה לי". וגם יש בחינה הפוכה של "המשפילי לראות בשמים ובארץ" שזה נאמר כלפי הקב"ה, אבל זה משתלשל לנכראים בערכם, שהם יכולים לראות מה שנמצא תחתיהם, אבל לעולם הם לא יכולים לראות הפרטות שנמצאת בתחתון. הם יכולים לראות רק את השורש וגם את הענפים, אבל לעולם לא לתפוס את הענפים כפי שהם קיימים למטה בהתפרטותם מן השורש, ולא בהתכללותם מן השורש. ולכן העצה המעשית בתוך אותה פרטות אינה יכול להינתן על ידי העליון שאינו נמצא בתחתון. וכמוכן שגם התחתון אינו יכול לתת עצה מתוך הפרטות שלו למי שנמצא עליון ממנו, כי התחתון לא תופס מה שנמצא בעליון [אולם קיים כח של דילוג, שצריך סיעתא דשמיא להשיגו, ואז יכולים לקבל עצה גמורה זה מזה על ידי כח הדילוג].

2. בעומק, יש כח באדם להשתוקק לדבר שהוא לא ישיג ולא מושג, אך עצם הדבר הוא בר תשוקה. כמוכן התחתון, אם אני לא יכול להשיג אז אני לא ישתוקק לדבר, וכדברי האבן עזרא, שהאדם לא חומד דבר שברור לו שהוא לא ישיג אותו. זה נכון בעולם התחתון, אבל בעולם העליון, ההשתוקקות מקשרת אותי לדבר, ואפילו אם לא

חלק חמישי של יסורי שכל בעסק התורה - מי ששורשו בחכמה ועוסק בבינה, וכן להיפוך

כמובן שיש עוד הרבה דקויות ביסורין של חלק החכמה כאשר האדם עוסק בתורה. גם יש יסורין בעסק התורה מצד כח החכמה למי שהוא מאוד חיצוני, ונזכיר כאן דוגמאות פשוטות לזה.

הזכרנו במערכת אחרת¹ שיש שלוש חלקים במוח, שהם חכמה בינה ודעת. יש אדם ששורש מוחו יותר בחכמה, ויש ששורשו יותר בבינה, וכו'. אדם ששורש מוחו הוא בחכמה, יש לו קושי כשהוא עוסק בחלק של בינה. וכן אדם ששורשו יותר בבינה, יש לו קושי כאשר הוא עוסק

בחלק החכמה. אבל זה פרטות של כל המדרגות. כהגדרה כללית, היסורין בעסק התורה מצד כח המחשבה הוא כאשר האדם עוסק בחלק שאינו שלו.

כדי לבאר זאת בשלימות, באמת צריך לפרט את כל החלקים שיש בעולם, וזה דבר בלתי אפשרי, כי יש פרטים עד אין קץ. יש ששים רבוא אותיות בתורה כנגד ששים רבוא נשמות ישראל, ולכל אחד מהם יש חלק פרטי שונה. אבל כהגדרה כללית, הגדרנו את עומק היסורין בתורה מצד החכמה - כאשר האדם עוסק בחלק שאינו שלו.

השגתי אותו בשלימות, אני מתקשר אליו מכח ההשתוקקות - וזה עצמו שהשגתי בהשתוקקות.

כל השתוקקות ביסודה מולידה עוד השתוקקות, ובפנימיות, זה מוליד רויה. ועל אף שזה זה תרתי דסתרי, אצל יעקב שעבד בעבור לאה ורחל נאמר "ויהיו בעיניו כימים אחדים", והעומק של זה הוא, אם ההשתוקקות היא רק השתוקקות, זה מולידה עוד השתוקקות חזקה, ואינו מוליד רויה. אבל אם בעצם ההשתוקקות אני מתחבר על ידי הקו - תקוה (כידוע שהשתוקקות הוא ענין תקוה - קו), אז הקו עצמו חיבר אותי לדבר. השתוקקות כזו יוצרת רויה. וזה הני מילי אצל מי שתופס שהשתוקקות שלו מולידה חיבור לדבר, ולא תופס את ההשתוקקות רק כדרך להשיג את הדבר לבסוף.

בהשתוקקות לאין סוף, אני מתחבר לאור א"ס גופא מכח ההשתוקקות. על אף שאינני יכול להשיגו. ולבסוף אני יגיע מכח כך לביטול לאין סוף - לא לא"ס, רק לביטול לא"ס. אפשר להתחבר מכח ביטול והשתוקקות לא"ס, אבל הנברא לא יכול להיות א"ס, כי עדיין הוא נשאר נברא ולא בורא.

¹ עיין ספר דע את מחשבותיך.

הדפסה של 4000 - נותרו 100 עותקים

הדפסה של 1000 - נותרו 10 עותקים

קונטרס עתיק

עתיק - חשך - שחור

ולכך אין לו יחס עצמי, אלא כל יחסו ביחס לעליון יותר, וביחס לעליון הוא שחור וחשך, אש שחורה, אש חשוכה. וזהו אש שחורה ע"ג אש לבנה, אש שחורה - עתיק, אש לבנה - אריך. ועיין זוה"ק, ח"א, טז ע"א, שביאר שהשורש הוא אש שחורה, ובהתפשטותה הוא אש חשוכה, עיי"ש. ועיין עוד תיקונים, מט ע"ב, שחילק בין אש שחורה לבין אש חשוכה.^א

והנה אש שחורה, היא בחינת עתיק, כאשר עולה לשורש, למלכות דא"ק, ושם זהו מקום מנוחה. וזהו מעין חשך שהיה במצרים שלא זזו כלל וכלל, וזהו מכח התדבקות ע"י האש בעפר העליון יותר, שהוא נח ואינו נע, ונכלל הרוח והאש בעפר העליון. ולמטה מכך אש חשוכה - יש כח שמונע את הפעולה, כי לשון חשך - מנע, העדר פעולה. וזהו חשך שהיה במצרים שלא זזו כלל.

ובחינת עפר נגלת בעתיק, שמחוברים דוכרא ונוקבא שבו אחר באחור, והיינו עפר - ערף, כנודע. גילוי של העדר תנועה המושרש בעפר. וזה לעומת הפנים ברדל"א שהמראות מתחלפים בכהרף עין, ששורשו תנועת רוח מהירה.

כתב הרמב"ן (בראשית, א, א, ד"ה ופירוש) וז"ל, והאש נקראת חשך, מפני שהאש היסודית חשוכה, עכ"ל. ועיין תיקונים, תיקון יח, לה ע"ב.

ובחינת אש חשוכה נגלית הן לתתא הן לעילא. לתתא זו אש של גיהנום, כמ"ש ר' צדוק (ישראל קדושים, אות י'), וז"ל, אש גיהנם, שהוא חושך גמור. ומכל מקום נקרא גם כן בדברי חז"ל (פסחים נד ע"א) אור של גיהנם (מלשון אורה). שיש בה גם כן מקצת אור על ידי פושעי ישראל הנופלים גם כן לשם, שאש דתאות שלהם גנוז בו גם כן קצת נהורא, עכ"ל. ועיין חולין קלג ע"א, גבי נופל בגיהנום.

ויש בחינת אש חשוכה לעילא, שהיא האש היסודית, ונגלת בכתר - עתיק, כמ"ש בליקוטי תורה (חב"ד, שה"ש, ה ע"א) וז"ל, הכתר נקרא חושך ואש שחורה, לגבי א"ס ב"ה שלמעלה מעלה מהכתר, עכ"ל, עיי"ש. וכלשון חז"ל הידוע (תיקונים, קלד ע"א), כתר - אוכם איהו קדם עילת העילות.

והיינו שאינו רק שבערכין, ביחס לא"ס, כתר הוא שחור, אלא כוונתם לחלק הכתר העליון הנקרא עתיק, שמהותו יחס לעליון יותר, כי שורשו בעליון ויורד וחוזר ועולה,

^א [לכאורה אש חשוכה היא אש שקופה, וכדברי הרמב"ם במו"נ (שמשים מקור דברי הרמב"ן) ח"ב פ"ל "וחשך הוא האש היסודית, לא תחשוב זולת זה... ואמנם נקראה האש היסודית בזה השם להיותה בלתי מאירה, אבל ספיריית". וזהו הגילוי של עתיק למטה, שמגלה כי הכל שקוף, אין לו מעצמו כלום, וכל כוחו של כל נברא אינו אלא גילוי של האור העליון. משא"כ השחרות נתפס לכאורה כתפיסה של גיהנום - של העדר גמור...]: תפיסה זו, היא איך אריך תופס את עתיק, כנ"ל.

הספר החדש

“דע את ביטחונך”

כעת בחנויות בארץ

רכישת ספרי הרב:
ספרי אברמוביץ'
משלוח ברחבי העולם
03.578.2270
USA-718.871.8652

כל החומר
[זולת תורת הרמז]
שמופיע בגיליונות
מידי שבוע
יוצא לאור לראשונה

קו ישיר לשמיעת
שיעורי מורנו הרב שליט"א
ב'קול הלשון':
ישראל 073.295.1245
USA 605.313.6660

לקבלת העלון בדוא"ל,
יש לשלוח בקשה לכתובת:
bilvavi231@gmail.com
לקבלת העלון בפקס,
יש לשלוח בקשה
לפקס המערכת:
03-5480529

© כל הזכויות שמורות
מערכת 'בלבבי משכן אבנה'
טלפון: 052.763.8588
פקס: 03-5480529
bilvavi231@gmail.com